

Kerngegevens Wajong

Feiten en cijfers

Mensen die op jonge leeftijd door een ziekte of een handicap arbeidsongeschikt zijn geworden, kunnen een beroep doen op de Wet Wajong. De Wajong is per 1 januari 2010 flink veranderd (nWajong) met een sterke nadruk op bevordering van arbeidsparticipatie. Wajongers die voor 1 januari 2010 een Wajong-uitkering hebben aangevraagd, vallen nog onder de oude Wajong (oWajong). Voor 2015 staat een ingrijpende wijziging op stapel met de invoering van de Participatiewet. Jongeren met een beperking die arbeidsmogelijkheden hebben, behoren vanaf 2015 tot de doelgroep van de Participatiewet. Deze jongeren kunnen vanaf 2015 aankloppen bij gemeenten voor ondersteuning en eventueel een uitkering. Het huidige zittend bestand (oWajong en nWajong) blijft vallen onder de verantwoordelijkheid van UWV. Vanaf 1 januari stromen alleen jongeren in de Wajong die geen arbeidsvermogen hebben of kunnen ontwikkelen.

In 2013 stroomden 17.700 mensen de Wajong in (zie tabel 1), waarvan 1.600 in de oWajong (met name vanwege herleving van een oud recht) en 16.100 in de nWajong. In 2012 stroomden er minder mensen de Wajong in, maar dit lagere aantal was het gevolg van een eenmalige verandering in de telwijze van arbeidsongeschiktheidsuitkeringen¹. Bij ruim 5.500 Wajongers werd de uitkering in 2013 beëindigd. De meest voorkomende redenen voor beëindiging zijn pensionering, overlijden en detentie. Uitstroom wegens werk vindt pas plaats als een Wajonger gedurende langere tijd in staat is geweest voldoende te verdienen én geen ondersteuning zoals een jobcoach of loondispensatie meer nodig heeft. Jaarlijks stroomt slechts 0,2% tot 0,3% van de totale Wajongpopulatie uit naar werk.

De toename van het aantal werkende Wajongers die de afgelopen jaren zichtbaar was, zette in 2012 niet door. Eind 2012 waren er 53.000 Wajongers aan het werk, het aandeel werkende Wajongers (aantal werkende Wajongers aan het eind van het jaar ten opzichte van het totaal aantal Wajongers) daalde van 25% eind 2011 naar 23,4% eind 2012. De aanhoudende economische crisis is de meest logische verklaring voor deze daling.

Tabel 1 Volumeontwikkelingen Wajong, aantal en aandeel werkende Wajongers

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	x 1.000	x 1.000	x 1.000	x 1.000	x 1.000	x 1.000
Totale Wajong						
Instroom	16,1	17,6	17,8	16,3	15,3	17,7
Uitstroom	4,3	4,3	4,6	5,2	5,1	5,5
Lopende uitkeringen	178,6	192	205,1	216,2	226,5	238,7
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Werkende Wajongers						
Aantal werkende Wajongers	46.000	47.600	50.400	54.000	53.000	
Aandeel werkende Wajongers	25,7%	24,8%	24,6%	25,0%	23,4%	

Bron: UWV Kennisverslag 2014-I en UWV Monitor Arbeidsparticipatie 2013

Regelingen

Sinds de invoering van de nWajong in 2010 komen jonggehandicapten in de werk-, studie- of uitkeringsregeling terecht:

- Jonggehandicapten voor wie een betaalde baan nooit tot de mogelijkheden zal behoren, vallen onder de *uitkeringsregeling* van de nieuwe Wajong. Voor hen staat inkomensbescherming voorop.
- Jonggehandicapten die studeren of nog op school zitten en studiefinanciering krijgen, vallen onder de *studieregeling*.
- Jonggehandicapten met perspectief op het verrichten van werk, of waarvan het perspectief op arbeid niet uitgesloten kan worden, komen in de *werkregeling*. Bij hen staat het recht op arbeidsondersteuning centraal: hulp bij het vinden en behouden van werk.

¹ De verandering in de telwijze houdt in dat in juni 2012 is overgegaan van het tellen op basis van een kalendermaand naar het tellen op basis van een transactiemaand. Hierdoor bestaat het jaar 2012 uit tellingen over 50 in plaats van 52 weken. Een uitgebreidere uitleg van de verandering in de telwijze is te vinden in: Kenniscentrum UWV (2013). *UWV Kennisverslag 2013-1*. Amsterdam: UWV.

Van de mensen die in 2013 recht kregen op nWajong, kwam de grootste groep (57%) in de werkregeling terecht (zie tabel 2). Verder kwam in 2013 37% in de studieregeling en 6% in de uitkeringsregeling terecht. Wajongers kunnen na verloop van tijd als hun mogelijkheden veranderen overstappen naar een andere regeling. Zo verlaat een scholier of student die klaar is met school de studieregeling en komt vervolgens in de werkregeling of uitkeringsregeling terecht. Veel nWajongers die in eerste instantie de studieregeling instroomden, zijn inmiddels overgegaan naar de werkregeling. Door deze overgangen ziet de verdeling van de totale nWajongpopulatie (lopend bestand) er anders uit dan de verdeling bij instroom. Eind 2013 zat 71% van alle nWajongers in de werkregeling, 20% in de studieregeling en 9% in de uitkeringsregeling (niet in de tabel).

Tabel 2 Verdeling over de regelingen bij aanvang van de nWajong

	Aandeel instroom 2013
Uitkeringsregeling	6%
Werkregeling	57%
Studieregeling	37%
Totaal nieuwe uitkeringen nWajong	100%

Bron: UWV

Voor gemeenten is de groep die in de werk- en studieregeling komt van belang. Een groot deel van de jongeren in deze regelingen heeft nu of in de toekomst arbeidsmogelijkheden en zal als de Participatiewet van kracht is mogelijk bij gemeenten aankloppen voor begeleiding en eventueel een uitkering.

Kenmerken

In tabel 3 staat een aantal kenmerken van nWajongers die in 2013 de werk-, studie- of uitkeringsregeling zijn ingestroomd. De meeste jonggehandicapten stromen de Wajong in op hun 18^e of 19^e jaar. De groep die de werkregeling instroomt, is veelal wat ouder.

- In totaal heeft ruim tweederde van de Wajongers een ontwikkelingsstoornis, zoals een verstandelijke beperking of een stoornis in het autisme spectrum.
- Wajongers in de studieregeling hebben vaker een ontwikkelingsstoornis dan Wajongers in de twee andere regelingen.
- Ook zijn er veel Wajongers met een psychiatrisch ziektebeeld, zoals een persoonlijkheidsstoornis of schizofrenie, deze jongeren zitten vooral in de werkregeling.
- Er zijn relatief weinig Wajongers met alleen een lichamelijke aandoening (somatische ziektebeelden).

De verdeling in tabel 3 gaat over het eerste ziektebeeld. Bij bijna de helft van de Wajongers is sprake van meerdere ziektebeelden.

Tabel 3 Kenmerken Wajongers bij instroom in de nWajong in 2013, naar regeling

	Uitkeringsregeling	Werkregeling	Studieregeling	Totaal
Geslacht				
Man	62%	56%	60%	58%
Vrouw	38%	44%	40%	42%
Leeftijdsklasse				
18 en 19 jaar	72%	43%	89%	62%
20 t/m 24 jaar	9%	36%	9%	24%
25 t/m 34 jaar	8%	17%	2%	11%
35 jaar en ouder	11%	4%	0%	3%
Diagnosegroep				
Ontwikkelingsstoornissen				
Diep/ernstig/matige verstandelijke beperking	45%	1%	13%	8%
Licht/zeer lichte verstandelijke beperking	11%	23%	34%	26%
Verstandelijke beperking, ernst onbekend	2%	1%	1%	1%
Autistisch spectrum stoornis	9%	17%	22%	18%
Aandachtstekortstoornis (o.a. ADHD)	1%	10%	5%	8%
Overige ontwikkelingsstoornissen	1%	6%	3%	5%
Psychiatrische ziektebeelden				
Persoonlijkheidsstoornis	3%	9%	1%	5%
Stemmingsstoornis	2%	6%	1%	4%
Schizofrenie en overige psychosen	8%	5%	1%	3%
Overige psychische ziektebeelden	5%	10%	2%	7%
Somatische ziektebeelden				
	13%	12%	17%	14%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Bron: UWV

Instroom per gemeente

Gemeenten kunnen gebruik maken van de *Atlas sociale verzekeringen* (zie ook *Meer weten*) om een beeld te krijgen van de instroom van het aantal personen in de Wajong per gemeente over de afgelopen jaren.

Enkele voorbeelden:

- In de gemeente Alkmaar met ruim 63.000 inwoners van 15 tot 65 jaar begin 2013, stroomden in 2013 139 personen de Wajong in. Uitgaande van de landelijke verdeling naar regeling kwamen er dan 8 in de uitkeringsregeling, 79 in de werkregeling en 52 in de studieregeling terecht (zie tabel 4²).
- In de gemeente Zevenaar met ruim 20.000 inwoners van 15 tot 65 jaar, kregen 38 jongeren in 2013 voor het eerst Wajong. Op basis van de landelijke verdeling kwamen in deze gemeente 2 Wajongers in de uitkeringsregeling, 22 in de werkregeling en 14 in de studieregeling.
- In Leidschendam-Voorburg, met ruim 45.000 inwoners van 15 tot 65 jaar, stroomden 58 Wajongers in (5 in de uitkeringsregeling, 33 in de werkregeling en 21 in de studieregeling).

Zoals al eerder is aangegeven, kunnen Wajongers na verloop van tijd overgaan naar een andere regeling bijvoorbeeld door verandering van hun mogelijkheden en/of het afronden van hun studie.

Tabel 4 Instroom Wajong in drie gemeenten

	Alkmaar	Zevenaar	Leidschendam-Voorburg	%
Instroom Wajong 2013	139	38	58	100%
Uitkeringsregeling	8	2	5	6%
Werkregeling	79	22	33	57%
Studieregeling	52	14	21	37%

Bron: UWV

Ondersteuning bij werk

Eind 2012 werkten 53.000 Wajongers, dat is ruim 23% van alle Wajongers (tabel 5). Iets meer dan de helft daarvan werkte bij een reguliere werkgever en iets minder dan de helft in of via de Sociale Werkvoorziening (SW). Wajongers die nog niet zo lang een uitkering hebben, gaan vooral bij reguliere werkgevers aan de slag. Om te kunnen werken bij reguliere werkgevers is het nodig dat de juiste inspanningen en investeringen gepleegd worden. Tabel 5 laat zien met welke ondersteuningsvormen Wajongers werken bij een reguliere werkgever.

² De genoemde aantallen zijn indicaties omdat de procentuele verdeling naar uitkering-, werk-, of studieregeling is gebaseerd op de totale landelijke instroom in de Wajong in 2013. De werkelijke verdeling kan per gemeente verschillen.

Tabel 5 Aantal werkende Wajongers en soort ondersteuning, december 2012

	Aantal	%
Totaal aantal werkende Wajongers	53.000	23%
Aantal werkenden in of via Sociale Werkvoorziening	25.300	11%
Aantal werkenden bij een reguliere werkgever	27.700	12%
Werkt bij een reguliere werkgever met/na ondersteuning in de vorm van³		
jobcoach	9.700	35%
loonkostensubsidie ⁴	2.200	8%
loondispensatie	11.400	41%
overige voorzieningen	1.300	5%
werkt met/na inzet re-integratietraject	5.500	20%
Werkt met tenminste een van de genoemde vormen van ondersteuning	16.000	58%
Totaal aantal Wajongers dat werkt bij een reguliere werkgever	27.000	100%

Bron: UWV Monitor Arbeidsparticipatie 2013

58% van de Wajongers die eind 2012 bij een reguliere werkgever werkzaam was, deed dat met recente ondersteuning in de vorm van begeleiding door een jobcoach, compensatie voor het productiviteitsverlies (via loondispensatie of loonkostensubsidie), een re-integratietraject of een ander soort voorziening. Veel Wajongers maken gebruik van meer dan één vorm van ondersteuning. Vooral de combinatie *jobcoach en loondispensatie* komt veel voor. Daarnaast krijgen Wajongers vaak nog hulp van hun leidinggevende en hun collega's en zijn er aanpassingen in het werk zelf nodig, zoals een lager werktempo, minder uren werken of een aangepast takenpakket. Van alle Wajongers die aan de slag gaan is ruim de helft een jaar later niet meer aan het werk. Dit betekent dat veel jongeren met een beperking *opnieuw naar werk begeleid* moeten worden.

Veel werkende Wajongers hebben nog *een aanvullende uitkering* nodig, omdat ze niet genoeg kunnen verdienen. Van de werkende Wajongers die eind 2012 bij een reguliere werkgever werkten, verdiende 72% minder dan het WML (zie tabel 6). Het niet verdienen van het WML kan twee redenen hebben: de Wajonger werkt met loondispensatie of een Wajonger verdient wel per uur het WML verdient maar werkt een beperkt aantal uren. Beide redenen komen ongeveer even vaak voor.

³ Omdat een deel van de Wajongers gebruik maakt van meer dan één vorm van ondersteuning, tellen de percentages van de afzonderlijke ondersteuningsvormen niet op tot 100%. Het gaat in deze tabel om ingezette ondersteuning en trajecten in de afgelopen twee jaar. Voor loondispensatie geldt dat er is gekeken of er de afgelopen vijf jaar een beschikking is afgegeven.

⁴ Loonkostensubsidie is per 1 januari 2012 afgeschaft. Een aanvraag kon nog tot 1 april 2012 worden ingediend. Het percentage Wajongers in de tabel dat (recent) heeft gewerkt met de inzet van loonkostensubsidie heeft betrekking op werkende Wajongers voor wie in 2011 of 2012 loonkostensubsidie is ingezet.

Tabel 6 **Inkomsten uit werk per maand ten opzichte van het WML, december 2012**

	% Wajongers dat werkt bij een reguliere werkgever
≤ 20% wettelijk minimumloon	15%
21% tot 25% wettelijk minimumloon	28%
50% tot 75% wettelijk minimumloon	18%
75% tot 100% wettelijk minimumloon	11%
≥ 100% wettelijk minimumloon	28%
Totaal	100%

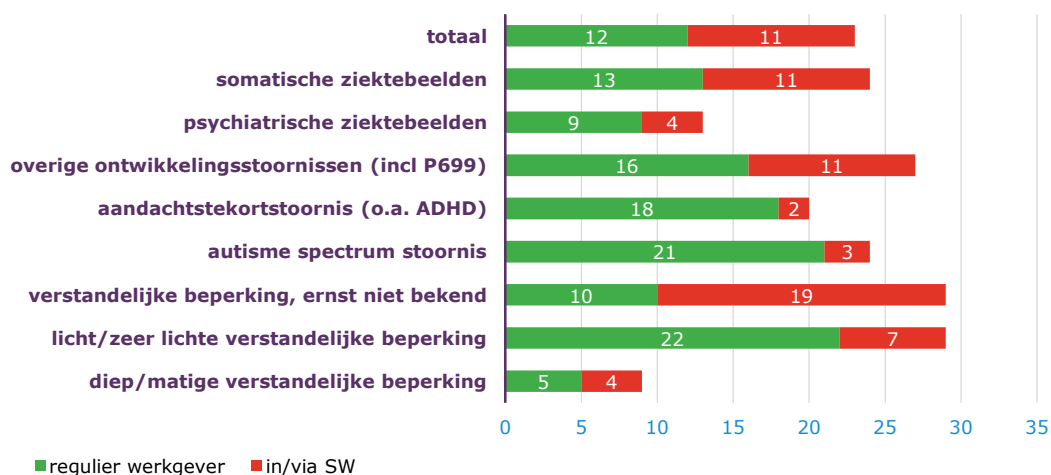
Bron: UWV Monitor Arbeidsparticipatie 2013

Werk en diagnose

Wajongers verschillen in de mate waarin ze aan het werk zijn. Mannen in de Wajong werken vaker dan vrouwen met een Wajong-uitkering (27% respectievelijk 14% eind 2012). Wajongers tot 35 jaar werken vaker (25% eind 2012) dan Wajongers van 35 jaar en ouder (21% eind 2012). Bovendien werken jonge Wajongers vooral bij reguliere werkgevers en oudere Wajongers vooral in of via de SW.

Wat betreft ziektebeelden laat figuur 1 zien dat vooral Wajongers met een ontwikkelingsstoornis zoals een licht verstandelijke beperking, een aandachtstekortstoornis of een stoornis in het autisme spectrum aan het werk zijn. De arbeidsparticipatie van Wajongers met psychiatrische ziektebeelden en met een diep of matige verstandelijke beperking is laag.

Figuur 1 **Aandeel werkende Wajongers eind 2012, naar diagnosegroep**



De verfijning naar diagnose binnen de ontwikkelingsstoornissen naar mate van verstandelijke beperking en naar autisme spectrum stoornis en aandachtstekortstoornis is pas goed mogelijk bij Wajongers die vanaf 2009 een Wajong-uitkering hebben. De werkende Wajongers uit figuur 1 met een autisme spectrum stoornis en aandachtstekortstoornis, licht/matige of diepe verstandelijke beperking zijn Wajongers die dus relatief kort in de Wajong zitten en daarmee gemiddeld jonger zijn dan de totale groep. Dat kan de reden zijn dat het aandeel dat werkt in of via de SW bij mensen met deze diagnose laag is. Wajongers

met zo'n diagnose die eerder al in de Wajong terecht waren gekomen, vallen onder de categorie overige ontwikkelingsstoornissen of verstandelijke beperking ernst niet bekend.

De beperkingen van Wajongers maken het niet eenvoudig om werk te vinden. Zo kunnen Wajongers met verstandelijke beperkingen niet altijd zelfstandig werken. Vaak is hun werktempo lager en hebben ze te maken met sociale aanpassingsproblemen. Ook ontwikkelingen op de arbeidsmarkt spelen een rol. Veel Wajongers zijn aangewezen op eenvoudig werk en elementaire taken. Hoewel het aantal on- en laaggeschoolde banen wel constant is, zijn inhoud van deze banen en gevraagde competenties veranderd. De verandering in functie-eisen maakt dat er meer voor nodig is om Wajongers dit soort werk te laten doen.

Meer weten

Voor alle informatie over de Wajong en de arbeidsparticipatie van Wajongers waar UWV over beschikt, zie *UWV Monitor Arbeidsparticipatie 2013*:

http://www.uwv.nl/OverUWV/publicaties/Kennis_onderzoeken/arbeidsmarktinformatie/UWV_Monitor_Arbeidsparticipatie_2013.aspx

Voor meer specifieke informatie over de Wajong per gemeente waar UWV over beschikt, zie de *Atlas sociale verzekeringen*. Hierin zijn per provincie en per gemeente de kerncijfers voor onder andere de Wajong weergegeven:

http://www.uwv.nl/OverUWV/publicaties/Kennis_onderzoeken/Statistische_informatie/Atlas_SV_2013.aspx

Voor informatie over de inzet en kosten van re-integratiedienstverlening aan Wajongers waarover UWV beschikt zie het Memo *Ingekochte re-integratiedienstverlening*:

http://www.uwv.nl/zakelijk/Images/Ingekochte_re-integratiedienstverlening_Wajong.pdf

Wilt u meer informatie over kennis- en onderzoeksproducten van UWV, neem dan contact op via het email-adres kennis@uwv.nl.

Voor vragen over diensten die UWV aanbiedt aan gemeenten, kunt u het volgende email-adres gebruiken: samenwerkinggemeenten@uwv.nl.

Bij vragen van en voor individuele werkgevers en/of werknemers, kijk op www.uwv.nl, <https://www.werk.nl/wajong/home/>.

